

GYERGYÓI ÚJSÁG

A MAGYAR PÁRT PROGRAMJA ALAPJÁN.

Előfizetési árak:

Egy évre 200; félévre 100; negyedévre 50 Lei

Hirdetések milliméter díjszabás szerint.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Felelősszerkesztő:

Dr. SÁNDORY MIHÁLY

Kiadó laptulajdonos:

PUSKÁS J. ISTVÁN.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Regele Ferdinand-ut 33. sz. (Sándory-ház.)

Szerkesztőségi órák mindennap d. u. 2-3-ig.

Telefon: 14.

Beszéd

a gyergyószentmiklósi örmény templomban
1928. április 15-én rendezett

Görög-émléknepélyen

elmondotta

Dr. Fejér Gerő gyulafehérvári kanonok.

A nagyértékű beszédnek hatalmas terjedelme miatt e számunkban sajnos, csak első részét közölhetjük, töredékképpen. Az örmények eddig kevésbé ismert tragédiájának megrázó leírása kölcsönöz e résznek különös érdekességet.

Ezelőtt 13 évvel történt a világháború legborzalmasabb eseménye, amihez fogható Dsin-gizkán óta nem volt a földön. Kisázsiaiban, Törökország keleti részén folyt le a vérfagyasztó dráma. A háború ezen részletéről kevesen tudnak még ma is, főleg azért, mert a magyar és a német lapokban a hírek közlését nem engedélyezte a katonai cenzura. Én kerülő úton már 1915. év nyarán megtudtam a szomorú valót; s mikor azon év augusztus havában fehér asztalnál elbeszéltem Görög Joachimnak, — az optimista, talán tulontul optimista Görög is esontig velőig megrázkódott. Ekkor láttam barátom derűs arcán először és utóljára a döbbenetet, szemében két nagy könyecseppel. Elmondom most nektek is az egészet úgy, amint megtörtént, történelmi hűséggel; mert ebből tudjátok meg igazán, hogy ki volt Görög, s hogy mi volt az a hőforrás, melyből 42 éves közpályáján az ő lánglelke táplálkozott.

Volt egy nép, egy 3000 éves történelmi multtal bíró nép, melyből török fennhatóság alatt még ezelőtt 13 évvel közel 2 millió élt az Eufrát és Tigris felső folyásainál, Kisázsia keleti részén, mint őslakó. Ez a nép — az örmény, Ázsiának egyetlen számottevő keresztény nemzete, mely valamennyi nép között elsőnek borult a kereszt tövéhez; hiszen már a III-ik század végén, a milánói rendelet előtt keresztény volt az egész nemzet. Története ettől kezdve örökös vértanúság nyelvéről, hitéről, a perzsák, arabok, mongolok és törökök egymást felváltó dúlásai között. E népet, dacára az évezredek küzdelmeknek, rettentő kínzásoknak és tömegmészárlásoknak, szívós, tiszta vére, hajlíthatatlan akaratereje fenntartotta ősei földjén a legújabb időkig, 1915-ig, mikor a páratlan sors-tragédia befejeződik, a nagy élet-halál dráma lezárul egy nemzet kiirtásával.

Az előzmények visszanyulnak 1908-ba, mikor az ifjú török párt, Kemál pasának szabadságkímés, hitetlen elődei kerültek uralomra. Ezek rendezték ugyanazon évben az adanai vérfürdőt 30.000 örmény felkoncolásával. Az adanai vérfürdő, valamint az albán és macedon felkelések után a nagyhatalmak rákényszerítették az ifjú török kormányt, hogy haladéktalanul alkotmányt adjon (1908.) a birodalom összes népeinek. Az alkotmány megadásával, mely megengedte, hogy a keresztény örmény is fegyvert tarthasson magánál, mint a mohamedán kurd és török, egy kis látszólagos nyugalom, szélesedni kezdett, mint a közeledő vihar előjele. A lappangó gyűlölet, a mohamedán bosszu ugyanis csak alkalomra várt, hogy kitörjön újból, mint a szenderegés után a tűzokádó hegyek. Az alkalmat pár évre rá meghozta a világháború, mely egyes népeknek

feltámadása, másoknak örök temetője lett.

A gyűlölet megértéséhez tudni kell, hogy az ifjú török párt, melytől a sok reform, a sok újítás miatt még a mohamedán nép is idegenkedett, ennek ellensúlyozására a nép közé dobta még 1908-ban ezt a tetszetős jelszót: a keresztények valamennyien, tehát a beköltözött görögök, bolgárok az őslakó örményekkel együtt kiűzendők a birodalomból. A szaloniki kongresszuson pedig még egy hirhett, sovén, de titkos megállapodásra is jutottak; s ez az, hogy a nemzeti betegségek által degenerált, megfertőzött török vért fel kell frissíteni az ép, egészséges örmény vérral, s ebből a célból a férfi-világ nagy része kiirtandó s az örmény nők: lányok és asszonyok átadandók a törököknek. Amint tudjuk, az 1911-iki balkán háborúban az egyesült szerb, görög, bolgár és montenegrói hadak a törököt kiszorították Európából. Ez aztán a végsőig fokozta a népben a lappangó, de egyre nagyobbodó kereszténygyűlöletet. Végre kitört az 1914-iki háború s rá pár napra lángborult a félvilág.

A török kormány azon hamis ürügy alatt, hogy az örmények titkon az oroszokkal tartanak, s örmény katonaszökevények ezerszámra szolgálnak az orosz hadseregben, 1915. február havában internálás címén összefogdosztatta a konstantinápolyi örmény intelligenciát: orvosokat, gyógyszerészeket, tanárokat, írókat, képviselőket, ügyvédeket, s ezekből mintegy 25.000-t Angorába szállíttatott. A 25.000-ből 48 óra elteltével egy sem látta meg többé a napvilágot. Ekkor közel 300.000 örmény katona küzdött az orosz fronton, beosztva török ezredekbe. Elkezdődött tehát az otthonmaradt örmény családok teljes kizsákmányolása. A hadsereg számára lefoglaltak erőszakkal, ellenérték nélkül minden örmény áruaktárt, üzletet; az örmény iparostól elvették készleteit, a földművelőtől a terményt és állatot. Mihelyt beállt a tavaszi meleg, a török hadvezetőség hivatalos értesítést küldött a szövetséges német kormánynak, hogy kénytelen az örménységet délre telepíteni Mezopotámiába, mert a hadszíntér közelében lakó örmények forradalmi mozgolódásaikkal veszélyeztetik a hadműveletek sikerét. Berlinből gyorsan jött a felelet: az örménytelepítés török belügy, — ezen kérdésbe Németország nem szól bele. Szabaddá lett tehát a török kéz, a heródesi gyilkolásra felkészült mohamedán lelkület. Az olasz, francia, angol hadiflottáktól sem kellett félniük, mint évekkel azelőtt, mert az idegen hajóágyuk nem a török partokon, hanem távol a messze óceánokon szórták a halált. Megfordult a világ; a nagy nemzetek felett is zugott a fergeteg, — nem volt idejük szánalomra, se erejük: segíteni az elnyomottakat.

A jövőd pusztulás előszelét ösztönszerűen érezve, 1915. év telén, mikor az orosz haderő kénytelen volt a török földről a Kaukázusba visszavonulni, mintegy 70.000—80.000 örmény család az orosz hadsereggel ment, bucsút mondván ősei szent földjének. Ezek, ha el is vesztették a hazát, de legalább kikerülték a halált. A török hadsereg az oroszok kivonulása után az örmények fővárosának, Erzerumnak fellegvárába fészkelte be magát. Ekkor gyors katonai parancs érkezik a frontra, hogy a török ezredek közül az összes örmény katonák kiválasz-

tandók és hazaküldendők utkészítésre. Mikor a hazatérés megtörtént, elszedtek minden fegyvert, s völgyekbe zárva, halomra lötték valamennyit. Nemsokára újabb rendelet jelent meg, mely fegyverbe szólitja a serdülő ifjakat 15 évtől 19 éves korig és az idősebb férfiakat 45—56 év között. Ez a rendelet is csak az örményeken hajtatott végre. Ez újabb korosztályokat már ki sem küldték a frontra; a látszat kedvéért néhány napig beosztották utépítésre, kórházi szolgálatokra, de két hét leforgása alatt nyomtalanul tették el őket is láb alól. A férfi világból így nem maradt más élő, mint az aggasztóan és gyermekek, akiknek bosszúzó karjától nem kellett már tartania sem a török lakosságnak, sem a deportáló zsandároknak, tisztviselőknek utközben. Ezzel aztán minden jól elő lévén készítve a kormány által, megjelent májusban a nyílt parancs, hogy minden örménynek el kell hagynia faluját, városát, mert az egész népet Mezopotámiába költöztetik; javából mindenki csak annyit vihet magával, amennyit gyalog el bír a hátán; végül, hogy Oroszország felé szigorúan tilos a menekülés. Az örmény tartományok (vilajetek) el voltak egymástól zárva teljesen; egyik körzet a másikról nem tudott, még azt sem, hogy általános-e a parancs, vagy részleges. Indulás előtt a rendőrök háziról-házra járva, figyelmeztették a családokat, hogy aki a mohamedán hitre tér, az honn maradhat s bántatlanul megtarthatja minden vagyonát. Ezt a felhívást megismételték százszor és ezerszer deportáció közben is. De oh, új idők legnagyobb csodája, — aggasztóan, anyák ajkán erre egy a válasz: „Inkább a szenvedés, a mezopotámiai perzselő homok, a halálhozó sivatag, mint a hittagadás”. Az utnak indított 1.400.000-ből alig akadt 2000 gyenge lélek, akik a nagy vértanui próbát nem bírták kiállani. Különböző napokon, 30, 50, 80 ezeres csoportokban történt az indítás és menetelés. De az 1.400.000-ből összesen csak mintegy 120.000 jutott el Mezopotámiába; 80.000 gyermeket deportálás közben arab, török, kurd lakosok vásároltak meg titkon, vagy lopkodtak el éjjelenként a maguk számára nyájörző pásztoroknak. A többi a másfélhónapos úton a vértanúság pálmája koszorúzta meg. Százvezrek már az első héten roskadtak össze éhségtől, szomjúságtól; ezeket nem is vonszolták tovább, hanem élve vagy halva, darab szám szerint átadták utszéli arab koldusoknak eladásra. Minden elföldelt holttest után egy piastér (22 fillér) járt. Más csoportokat, miután a zsandárok is megunták a több hetes gyaloglást a rettentő hőségben, szűk völgyekbe összeszorítva, két oldalt fogtak fegyvertűz közé; aztán az életben maradtakat az elesettekkel együtt dobták bele mély, széles gödrökbe, nehogy a hullák tizezrei a szabadban kolerát, dögvézt terjesszenek. Kisebb csoportokat fejszével, buzogánnyal vertek agyba-főbe. Utközben tilos volt élelmet vásárolni, amit azzal indokoltak, hogy a török katonaságnak szüksége van minden falat kenyérre. A vezetők leg többje tehát így gondolkodott: legjobb röviden végezni a csoportokkal; minek hagyni a mostani szűk világban, hogy fogyasszák céltalan a zsákokban, átalvetőkben magukkal hozott élelmet. Megtörtént az is, hogy bozótokba, eheresekbe tereltek ezreket éjjeli pihenőre, körös-

körül pedig az alvókra gyújtották a száraz levelű erdőt s élve sütötték meg a felriadt, fegyverrel bekerített tömeget. Másokat golyózáppal belehajtottak az Eufrát és Tigris hullámaiba, ahol a habok pillanat alatt nyelték el az erőltlen csontvázakat. Legtovább hagyták élni a nőket: a fiatal asszonyokat és lányokat, akikre állati módon éheztek egész uton a tiszték, őrmesterek, hivatalnokok. De amikor a pár száz ezerből egy sem akadt, aki ily áron váltsa meg életét, a kéjtelgő, hiéna vér erőszakkal kezdte összefogdosni őket. És oh, új idők még nagyobb csodája — a szüzi élet ereje még tán ragyogóbban állja ki a próbát, mint a hithez való ragaszkodás! Mert egyszerre ezrek és ezrek dobják le magukat üldözőik elől a sziklák magaslatairól vagy ugranak bele a folyók örvényeibe. Azok pedig, akiket sikerült a kéjéhes vezetőknek éjjeli zsákmányra elfogniok, késsel, törrel sebezgetik magukat, le hagyják vágatni emlőiket, szenvedik a megfojtás kínjait, de nem adják oda magukat önként a gyalázatnak.

Oh szent faj! Csodálatra méltó nép! Oh te, Krisztushívó, vértanui máglyán elhamvadt nemzet, leborulok fiad, lányaid diadalmas elmulásának megrázó fensége előtt! Neked szentelem ma hallgatóimmal az imát, emlékeztetlek Golgatai nagy temetkezésed legyen nekünk, legyen a minden fajnak utmutató, csillagfényes égboltja, hogy hogyan kell szeretni hitet, nyelvet, hazát!

A májusban kezdődő nagy deportáció június végével befejeződött; befejeződött teljesen — a törökországi örménység kiirtásával. Örmény földön nem száll már ég felé keresztény ima; ős hazában nem zengnek az örmény dalok, templomokban nem sirnak a saragánok. Karácsony éjjelén se kondul harang; Krisztusért sem dobognak örmény szívek. Örményországban csend van, halotti csend. Az örmény fensik egy jeltelen, néma temető, melynek földjén 13 év óta csak kísértetek lebegnek, hazajáró lelkek árnyai suhognak. Jeremiás próféta jóvendölése (Mát. 2. 17—18), melyben századokkal előbb gyászolta meg a bethlehemi kisdetek legyilkolását, újra teljesül: „Jajszó hallszik Rámában, — sirás és jajgatás; Rachel siratja fiait és nem lel vigasztalást, mert nincsenek!”

— A Bremen óceánrepülésével kapcsolatban olvassuk, hogy Irországból százezres tömegek ünnepelték a levegő új hőseit. Amerikában más százezrek várták, mikor érkeznek. Németországban különböző szerkesztőségek előtt sok tízezer ember aggódott az óceánrepülők életéért, hirt várva sorsukról.

Örömmel kell látnunk, hogy az emberiség mostani fásultsága nem végleges és begyökerezett. Lehet még lelkesedést kelteni, lehet egy csapásra népszerűséget szerezni. Csak éppen hogy át kell érte repülni az Óceánt.

Meg kéne mondani Vintila Brătianunak, próbáljon egy kis népszerűséget szerezni.

Görög Joachim emlékeztetése

f. hó 15-én délután a helyi örm. szert. templomban lélekemelő ünnepélyt rendezett az Irgalmas Nővérek zárdája.

D. u. 4 órára szólt a meghívó, de már jóval előbb megtelt Görög Joachim emlékének tisztelőivel a templom, úgy, hogy mikor a hangverseny megkezdődött, már nem volt hely, mely üres maradt volna.

Az ünnepélyt még nivósabbá emelte az a körülmény, hogy az Irgalmas Nővérek meghívták ez alkalomra dr. Fejér Gerő gyulafehérvári kanonokot, néh. Görög Joachim egyik nagy tisztelőjét és Zsizsmann Rezső országszerte híres orgonaművészt is.

A hangversenyt a felnőtt lányok Kongregációja nyitotta meg Abtnak Ave Máriájával. Mint tömjénfüst szállt fel az ének és az áhitat Isten és Mária trónusa elé Görög Joachimért, hogy az örök boldogság honában legyen neki megdicsőülése, nekünk pedig szívünkben soh'se törölődjék ki emlékezte.

A kongregánisták karénekeit csikszeredai Sprencz Helénke precíz és nagy átérzéssel elő-

adott cello száma követte Domokos Pál Péter, orgonakisérete mellett. Schubert „Ave Mária”-ját adták elő.

A műsor 3-ik pontja Málnássy Antal énekszólója volt. Érzésteljes meleg hangja, előadása teljesen megfelelt az előadott ének mélységes tartalmának.

Málnássy a helyi férfi dalárda karéneke követte Bálint Ákos karnagy vezetésével.

Sokszor volt már alkalmunk hallani ezt a tevékeny testületet, de egyszer sem tette ránk előadásával azt a mélységes benyomást, mint mostani énekszámával. Ugy látszik, a dalárdának különös érzéke van a templomi zene iránt, amellyel ki tudja hozni annak legfinomabb árnyalatait is és áhitatba tudja ringatni hallgató-ságát. Továbbfejlődésének és arrahivatottságának ezen szereplésével biztos tanúságjelét adta.

Az ünnepély egyik fénypontja dr. Fejér Gerő kanonok megrázó erővel elmondott beszéde volt. A sokat szenvedett örménység tragédiájának elbeszélésével szívünk minden érzékeny hurját megrendítette s ebből a hatalmasan megkonstruált beszédből, mint Phönixet emelte ki Görög Joachim egyéniségét, ki Istentől beleoltott nagy és fenkölt lelkével, nemes szívével nemcsak hű fia és papja tudott lenni ennek a sokat szenvedett, Keletről ide bujdosott nemzetnek, hanem ezen nemzet 3000 éves történetét úgy össze tudta ölelni a vendéglátó székely nemzet 1500 éves történetével, hogy szíve minden dobbanása örmény és székely nemzeté volt. Dr. Fejér Gerő kanonok beszédét kivonatolva lapunk vezető helyén közöljük.

A hangversenyt Zsizsmann Rezső orgonajátéka fejezte be Reichenberger, Ronnet, Bach, Bossi, Galuppi és Dubois-tól előadva egy-egy darabot.

Hatalmas játéka, nagy tehetsége mindig lenyűgöz, valahányszor halljuk, még azokat is, akik zenei képzettség hiányában, nem vagyunk úgy képesek belemélyedni bravuros játékába.

A szépen összeállított műsor és az egyes számok precíz előadása igazán méltó volt Görög Joachim nagy emlékéhez.

Cs. A.

Előadás után.

Íróasztal mellett ülök és azzal foglalkozom, hogy töltőtollammal furesa kriksz-krakszokat rajzolok erre a fehér papírlapra, ami előttem van. Ezt a műveletet, eredményre való tekintet nélkül, úgy szokták nevezni, hogy „írás”.

Megszokott és általában nem tulságosan komplikált agymunkát igénylő művelet. Néha azonban nehéz, s a jelen alkalommal határozottan zavarban vagyok. Semmiképpen nem tudom, hogy fog sikerülni, amit el szeretnék érni. Ugy kellene tudniillik, hogy a lerajzolandó ábrák összességéből a végén azt lehessen meglátni, mi volt Gyergyószentmiklós közönségének a véleménye az Új rokon előadásáról.

Nagy fába vágtam a fejszemet, az biztos, de nem lehet rajta segíteni. Hallgatás nem elintézése a dolognak s a szeredaiak azt hinnék belőle, hogy talán nem tetszett. Bármennyire nehéz, szürke néma betűkkel visszaadni azt a kellemes érzést, amit belőlünk az előadás kiváltott, meg kell próbálni.

Elkezdlek gondolkozni. Ujra magam előtt látom a darab egyes jeleneteit. És válogatok. Kinek rezerváljam a legmagasabb dicsérő jelzőket. Völgyi Mancinak-e, a kis primadonnának, aki háromszor lepott meg bennünket, egyszer játékaival, aztán énekével és végül a táncával, a Hellwig Ella, Fegyveressy Médi, Sprencz Gizike, Császár Kató kvartettnek-e, disztigvált, finom komikus játéka mintául szolgálhatnak akármelyik erdélyi vidéki színpadnak, vagy azt mondjam, hogy a Weigel Ila—Karda—Klärmann—Fried táncbetét volt tökéletes művészi teljesítmény — és mi legyen a többivel. Mi jusson Sprencz Helénkének, (szerepe hálátlan nehéz, ő jó), Ambrus Katónak, Moldován Jolán-nak, Olgának, Kovács Magdának — mert a szerepeik kisebbek voltak, azért ők is kiválóan alakítottak. S a kicsi táncosnők, igazán megenni-valóak!

És a férfiak. Hódossy Kálmán tökéletes

jellemszínész. Hellwig Vili a színpadon is olyan tehetséges, mint másutt bárhol. Pulchárd János Sprencz Helénkének jó partnere volt. Nagy Albi igazán nem mindennapi naturburs tehetség, Horváth Gyuszi és László Bandi egy-egy hasznos kereke a pontosan működő gépezetnek.

Az egész együtt olyan gördülő, precíz előadás, hogy nem emlékszem, mikor láttam párját s amelyről a fentiekből, sajnos, a leghalványabb képet sem alkothatja magának az az olvasó, aki történetesen nem volt ott. De ha nem volt ott, úgy kell neki.

A sikernek, gondolom, fele jut a szereplőkre, a másik fele a rendezőjük, Hirsch Hugóné nagyságos asszony érdeme, aki a legalkalmasabbakat kiválogatta, a darabot betanította, rendezte, fáradt vele és végül — ide hozta nekünk, bemutatni, Gyergyóba.

Köszönetünk érte!

*

Itt lehetett volna pontot tenni, elég gyönged dolog ez az egész idáig, de hiszen nem lehet minden olyan jó, mint a szeredaiak előadása, vagy annak egyes szereplői. Lehetett volna pontot tenni, s magam sem értem meg, miért filozofálok tovább s miért kérdezem magamtól, magunktól: — Gyergyó hogy nem tud ilyen tökéletes dolgot produkálni? — Mert hogy mostanság nem produkált, az bizonyos.

Nincsen talán Hirsch Hugóné, aki buzgóságával és erélyességével összeválogassa, összehozza az embereket? Nincsen Völgyi Mancink, Hellwig Ellánk, Fegyveressy Médink, Weigel Ilánk, Hellwig Vilmosunk, Hódossy Kálmánunk, Nagy Albink s végig az egész névsor, amint a plakáton volt? Vagy mi hiányzik még ahhoz, hogy mi is tudjunk?

Engedjék azt hinnem, hogy nem hiányzik senki, semmi. Hirsch Hugónét nálunk csak másképpen hívják, éppolyan áldozatkész, művészelektű, kedves uriaszony, a munkától se fél. Miniatűr primadonnák, komikák, táncosnők, bonvivánok nálunk is akadnak. Elsorolhatnám a nevüket is, de minek, vannak elegenden s biztosan egyre se lehetne azt mondani, hogy „ez nem felel meg”. S mégis. Mi nem csinálunk semmit. Vagy legalább is eddig nem.

Vagy talán mégis van valami differencia.

Mert úgy tudom, Szeredában senki sem utasította vissza a neki adott szerepet azzal, hogy mást akar, hogy meg van sértődve s a próbákat, ha este kilencre voltak kitűzve, sohase kellett elnapolni azért, mert a szereplők fele nem jött el.

A gyergyószentmiklósi örmény egyházközség megválasztotta Görög Joachim utódját.

F hó 15-én ült össze a helyi egyházközség, hogy elhált nagynevű plebánosa: Görög Joachim kanonok megüresedett helyét betöltse.

Az ülésen Szabó György apátplebános elnökölt, ismertette a gyűlés egyetlen feladatát.

Az ismertetés után dr. Miklóssy Viktor bankigazgató, egyházgondnok emelkedett szó-lásra s az egész egyházközség óhaját tolmácsolva, mint egyedüli jelöltet, Görög Joachim unokaöccsét: Vákár József csikszépvízi örmény plebánost kéri és javasolja megválasztásra.

Az egyházközség egyhangú lelkesedéssel fogadja el dr. Miklóssy indítványát, mire Szabó György elnök Vákár József plebánost egyhangulag megválasztott szentmiklósi örmény plebánosnak jelenti ki.

Az egyházközség erre négytagu bizottságot jelöl ki, kik Vákár József plebánosnak megválasztását hírül vigye és felkérje új plebániájának elfoglalására.

Amint értesülünk, minden remény meg van ahhoz, hogy Vákár József plebános megválasztását elfogadja s így nemsokára Görög Joachim árván maradt plebániája új lelkiveztőt fog kapni.

Vákár József plebános nem ismeretlen városunk egész közönsége előtt. Köztünk élte gyermekkorát, s már mint gyermek, mindnyájunk osztatlan szeretetét érdemelte ki, s azóta is, mióta pappá szentelték és csikszépvízi plebános lett, csupa jót és nemest hallottunk róla.

Szeretetremlő egyénisége, vérbeli rokonsága a néhai Görög Joachimmal már garancia arra, hogy mindenben nagynevű elődje tradícióját fogja követni és méltó lesz nagy és fenkölt szelleméhez.

Szeretettel és bizalommal várjuk körünkbe felekezet és társadalmi osztálykülömbőség nélkül.

A Misszió-Társulat Olvasóköreinek műkedvelő előadása Remetén.

A Noszty fiu esete Tóth Marival című négy felvonásos darabot hozták színre Remete műkedvelői 15-én, vasárnap este. Mint mindig, ez alkalommal is olyan készségről és rátermettségről tettek tanúságot, hogy méltán lehet irigyelni a remeteieket. Habár a darab egy kissé hosszú, mindvégig lekötötte a közönség figyelmét. Nagyon kedves meglepetés volt a közönségnek, Lascu Bubița páratlanul kedves és könnyed előadása, aki két felvonás közben lépett a színpadra és adta elő Makai Emil „Szerenád”-ját, amit ő maga fordított le románra. Bubițát, mi Szentmiklóson, még mint egész kicsi lányocskát ismertük, most egy kész művésznővel találkozunk, aki játékába érzést, közvetlenséget vitt bele.

A szindarab szereplői közül dr. Páll Gerőné, Zakariás Istvánné, Kabdebó Antalnéadtak kitűnő alakítást, de páratlanul jó volt a két öreg kisasszony szerepében Várterészné és Káld Terka, akik úgy játszották meg szerepüket, hogy ha nem tudtuk volna életkorukat, még elhittük volna róluk, hogy zsörtölődő nagynénik. A főszerepben György Jóska kitűnő főhadnagyot alakított. Kabdebó Antal, mint ezredes, Dányi Ferenc pedig „Bubenik” szerepében volt elsőrangú Puskás Antal és Lajos már egész „hivatásos” műkedvelők lettek. Tóth Marit Puskás Magduska játszotta a tőle megszokott, egészen biztos alakítással. Igen jó volt még Fonyai István „Marinka” szerepében és Puskás Piroška. De általában egyenként és összesen mind elismerést és dicsőítést érdemeltek.

A fáradságos és igazán nehéz rendezést Puskás Samu és Zakariás István urak vállalták. Meg is lehettek, úgy az anyagi, mint különösen az erkölcsi sikerrel elégedve, mert alig volt ennél jobban sikerült műkedvelői előadás Remetén. A műkedvelőket mindig szeretettel támogató Molnár Károly ny. igazgató, ismert művészi hozzáértésével maszkírozta a szereplőket, mely minden egyes szereplőnél kitűnően sikerült volt.

Műkedvelő mozgalom Kilyénfalván.

Panaszkodunk, hogy Gyergyó községei nem érzik át kellőleg azt a hivatást, amelyet be kell töltenie minden egyes magyar romániai községnek a kultúra ápolása, előreléptetése terén. Panaszkodunk és gyakran méltánytalanul, mert ha nagy zajjal, reklámmal nem is, de odaadással, buzgóssággal, szeretettel, fálvainkon sokan dolgoznak a magyarság, a székelység előhaladása, műveltebbé tétele érdekében.

Egyik ilyen, minden dicsőítést megérdemlő alakulat a „Gyergyókilyénfi műkedvelő ifjúság” tömörülése. Ötéves multra tekint vissza. Péter Árpád tanító szakavatott vezetése alatt ez idő alatt igazán komoly elismerésre méltó munkát végzett.

Első szereplése alkalmával előadta Gerő Károly népszínművét, a Vadgalambot. Ennek jóvödelméből Péter Árpád indítványára az ifjúság harmóniumot vett, folyóiratokat hozatott, hetilapokat, egyszóval az önművelés terén megtett minden tőle telhetőt.

Második szindarabja Lukács Sándor darabja, a Jutka volt, melyet az ifjúság fuvózenekar kísérettel hozott színre és amellyel a műkedvelők Ujfaluba is ellátogattak.

Az Iglói diákok színrehozatala falusi színpadokon szokatlan sikert jelentett. E darab főszerepeit Péter Árpád és Balla Sándor játszották, a többi szereplővel együtt hatalmas tapsokat aratva.

Mult karácsonykor Szigligeti Cigányát adták, gyakorlottsággal, rátermettséggel, ügyesen.

A legutóbbi napokban pedig a Vereshaju című népszínművet adták elő, ugyancsak hatalmas sikerrel. A szereplők egytől-egyig kiváló nyújtottak és megérdemlik, hogy valamennyinek a nevét ide iktassuk: Balázs Erzsi, Balázs Péter, ifj. Szász Antal, Thomas Ada, Laczkó Mariska, Balla Balázs, ifj. Jakab Antal, György L. János, Gaál Farkas, Gaál Farkasné, Gál Róza, Czírják Juliska, Barabás Annuska, ifj. György Ferenc, Ambrus Róza, Czírják Ferenc, Jakab A. Juliska, Balla P. Juliska, Gál F. András, Gál M. István.

A szereplők valamennyien, úgy, mint az előző előadásokon résztvevők is, egyaránt dicsőítet érdemelnek.

Az ifjúság a szindarabokon kívül számos kisebb Szent-Antal, kabaré, teaestét rendezett, a jóvödelmet a templom felszerelésére és díszítésére fordították.

Kilyénfalva hatalmasan kiveszi a részét az utóbbi időben a kulturmunkából. Meg is látszik az eredménye, népe művelődésén, haladásán, a közintézmények nivóraemelésén, templom renoválás, papilak újjáépítés, iskolatatarozás, új hangok minden.

Mindezekben nagy érdeme van az ifjúság szellemi vezetőjének, Péter Árpád tanítónak, akiről mondhatjuk: Hivatását átérző, betöltő, derék magyar ember.

Horváth.

A „Betyár kendője” Tekerőpatakon.

Meglepő színvonalú jártassággal és rátermettséggel hozta színre a tekerőpataki Legényegylet husvét első és másodnapján Abonyi Lajos örökös népszínművét, a „Betyár kendőjét”. A darabnak erkölcsi sikerét az is lényegesen növeli, hogy egy olyan egyület hozta színre, amelyik még gyermekkorát éli, amelyiknek még sokat kell küzdenie a kezdet nehézségeivel. Székely legényeink és leányaink már többször tettek tanúságot színvonalú érzékükről, kulturális és szociális fogékonyságukról. Azt tudtam, hogy az összékely erő sok mindennel megbirkózik. Nem egy székely vérből ojtott hajtást láttam viharokkal dacoló fáva nőni. Nem egy székely anyaszülte dőngeti már tudományával és vasakarátával a nyugati műveltség kapuit és ejti bámulatba a művelt Európa népeit. Vannak székely tudósaink, akik teóriájukkal új világot alapoznak, vannak székely szobrászaink, akik vésőjükkal és íelkükkel életre keltik az élettelen kőtömböket, vannak már székely muzsikussaink, akik instrumentumaikkal dicsőséget szereznek a székely névnek. Így nem csodálkozhatunk, hogy egy olyan kicsi székely községben, milyen Tekerőpatak is, vannak parlagon heverő tehetségei, amelyek észrevétlenül hevernek, ha egy-egy felekezeti néptanító nem fedezné fel őket.

A „Betyár kendője” című darabban is mind ilyen tehetségek mutatkoztak be. Az együttes a rendkívül nehéz fajsúlyú darab előadásával oly derekas munkát végzett, hogy méltán megérdemlik a hírlapi dicsőítést.

A főszerepet Madaras Rózsika játszotta az Örsze szerepében. A magában epekedő, a lelke mélyén siró, az olykor kacagó, olykor patvarkodó, a lelkiegyensúlyt veszített, a sokat szenvedett, üldözött asszonyi léleknek oly pszichológiai skáláját játszotta végig, amely még egy hivatásos színésznek is becstelére vált volna.

Méltó partnere volt a címszerepben és a férjszerepben Benedek Lajos, aki a Bandi szerepében mély átgondolással, érzéssel, a legkisebb lelki érzések hí kifejezésével egy szál babérrel gyarapította azt a koszorút, amelyet évek hosszú során egyenként szerzett a nehéz műkedvelői pályán.

A Zsófi szerepét a tekerőpataki műkedvelő világ egyik talentumos női alakja játszotta. Az asszonyi ravaszságot, fufangot, bűnös szerelmet, kacérságot meglepő csiszoltsággal, művészi érzékkel játszotta. Kiforrott játéka, zenei hallása, hangja szép reményekkel biztatja a szintársulatot.

A nagyasszony szerepében György Józsefné mutatta be kvalitásait. Az anyai jószágot, a jó szívet, a nyugodt modort arcimimikával, gesztusokkal élénkítette.

Az együttes jól sikerült játékát nagyban

emelték a mellékszereplők, akiket éppen úgy megillet a dicsőítés. Még pedig: Benedek Lajosné, Murcek Feri, Murcek Tóni, Főrika Antal, Bernád Sándorné, Farkas Sándor, György János, Csúsz János, Benedek József.

Ezzel az előadással a tekerőpataki műkedvelők megmutatták, hogy nemcsak vigjátékok, népszínműveket tudnak kihozni, hanem nehezebb fajsúlyú darabokat is tudnak kidolgozni és hogy fáradhatatlanul küzdenek, hogy székely nevükhöz méltók legyenek. A darab betanítását Vadász József és Pallavits József tanító urak végezték, akik csendben eleget tesznek fajuk iránti kötelességüknek.

Ifj. Vadász József.

Könyvujdonságok nagy választékban Sándory könyvkereskedésben.

HIREK.

Hozzáánk jönnek

az új székely írás művelői. Benedek Elek vezeti őket, mint egy örökfiatal mesebeli királyfi, aki előtt leveszi kalapját, aki székely.

Ünnep lesz Gyergyószentmiklóson szombaton este. S ezen az ünnepen zászlók helyett szívek fognak lobogni; komédia helyett a székely nép erői fognak felbuzogni és trükkök helyett egy új népi humor aranysemeit szórja el néhány ember.

A kultúrát előre vonni nemes emberi hivatás. Saját művészeinket, akik helyettünk sirnak és örvendenek, akik helyettünk örökítik meg az istenillatú, közös népi értékeket, kitárt karokkal köszönteni és vinni előre a szívek szekerekén, nagy kötelesség, mint a buzavetés és gyermekek nevelése.

Az új határok megvonása óta új hangok csendültek fel: írók születtek a székelyek közül, akik az erdélyi irodalom medrének közepén tartják a zászlót. Ők jönnek hozzáánk, hogy örvendjünk mind, akik itt vagyunk és hallhatjuk őket. Várjuk őket és szeretjük és kérjük, hogy szeressenek ők is minket.

— Dr. Fejér Gerő székeskáptalani kanonok, aki a Görög Joachim emlékére rendezett ünnepségen vett részt, 16-án, hétfőn utazott el Csikszépvízre, ott lakó rokonsága meglátogatására. A Csik és Gyergyó kath. székelysége körében nagy szeretetnek és tiszteletnek örvendő főpap magas szárnyalású szép beszédét, melyet az emlékünnepen mondott el, lapunk vezető helyén közöljük.

— A Katolikus Népszövetség helyi szervezete 22-én, vasárnap délután fél 4 órakor tartja rendes havi gyűlését. Előadók lesznek: dr. Csiky János orvos ur és dr. Csiby Andor ügyvéd ur, kik hozzájuk intézett közérdekű levele válaszolni fognak. A tagok minél számosabb megjelenését kérjük, a központi iskola felső nagytermébe.

— Közlekedési tévedések. Aszfalton mindenesetre kellemesebb biciklizni, mint sárban, az uttesten. A biciklisták nagy része, erre való tekintettel, nagy szeretettel hajt a gyalogjárón. Ami azonban mégsem megengedhető állapot, mert gyors járművel veszélyeztetnek bennünket, akik a járdán csak gyalog közlekedünk. Az utóbbi napokban három, könnyebb, de kellemetlen baleset is történt bicikli karambolok miatt. Kérjük a népszerű járművek tulajdonosait és igénybevevőit, hozzá meg nekünk azt az áldozatot, hogy legalább amikor többen járkalunk gyalog, ne az aszfalton hajtsanak, hanem az uton, ahol annak helye van szabályrendelet szerint is. — További közlekedési tévedés azt hinni, hogy autóknak csak a rendőrség előtt és a piacon kell szabályos, vagy legfennebb 15—20 km. sebességgel hajtani és a város többi részén nem. Mert a Vasut-utcában lakók testi épsége éppolyan fontos, mint a város közepéről valóké, az pedig, hogy távolabb a rendőrség nem veszi észre és nem írja fel rögtön a gyorsan hajtó soffőrt, lelkiismeretes állampolgár szemében igazán nem mentség és nem kifogás.

— **Eljegyzés.** Vadász Ilonka áll. isk. tanítónőt Tekerőputakról eljegyezte Barthos Gyula gyimesi áll. isk. igazgató. Gratulálunk!

— **Értesítés.** Az esperantisták 24-én — kedden este fél 9 órakor megtartják klubgyűlésüket.

— **Hirsch doktor kitüntetése** A Szent-ferencrend Hirsch Hugó doktort konfrátereinek közén iktatta. Ez a megtiszteltetés napjainkban igen kevés nagy embernek jutott ki, a múltban is, ma is nagy megtiszteltetést jelent és a jótékony-ságot, kulturát támogató mecénásságnak a jutalmát.

— **Dalárda Alfaluban.** Ugy értesülünk, hogy Alfaluban is mozgalom indult meg egy nagyobb dalárda megszervezésére. Csak sikert kívánhatunk a dicséretes mozgalomhoz!

— **Új orvos Ujfaluban.** Dr. Zakariás István eddigi körorvos helyébe dr. Roitmann Avramot nevezték ki Besszarabiából. Dr. Zakariás pedig, aki mintegy 5 esztendőn át általános megelégedésre látta el körét, veheti a vándorbotot s kezdheti enni az elbocsátott magyar tisztviselők keserű kenyerét. Dr. Roitmann ur ugyan értesülésünk szerint, egy kukkot sem tud magyarul, de az examen de capacitate sikeres letételével annyit bizonytalán elért, hogy körének szinmagyar betegek sem nappali, sem éjjeli nyugodalmát nem igen fogják megzavarni.

Vajon mikor jön el az az idő, mikor felettes hatóságaink legalább az orvosi kinevezéseknél arra is tekintettel lesznek, hogy az a szerencsétlen székely beteg anyanyelvén tudja kipanaszkodni magát!

— **Műsoros táncestély Ditróban.** A Ditrói Ipartestület f. hó 21-én, szombaton este a község-háza nagytermében házalapja javára műsoros táncestélyt rendez. Az estély iránt nagy az érdeklődés.

— **Áthelyezések a szeredai törvényszéknél.** A csikszentmártoni járásbíróság felállításával kapcsolatos törvényszéki létszámredukciót, amelyet csak az imént ígértek meg, az igazságügyminisztérium pontosan megcsinálta. Paşnicu főügyészt Segesvárra helyezte át, Dragu tanácselnököt, Iusub és dr. Todor János bírákat, Radulescu segédbírókat, Dr. Sándor Gyula és Lánczkor József törvényszéki jegyzőket Dévára, Leschner Ottó bírókat Temesrékásra, Jakab János járásbírókat Székelykeresztúrra. — Az eltávozók nagyrésze igazi súlyos veszteséget jelent a községnek.

* **MIRJAM a lélektani rejtély, a „röntgen-szemű asszony” Gyergyószentmiklóson.** A híres jósnő egy fényes ajánlatot tesz. Meg akarja Önnek jóslani: hogy boldog, áldott és eredményteljes lesz-e a jövője?

Lesz-e eredménye a szerelemben, a házasságban, vállalkozásaiban, terveiben, óhajaiban. Válaszol egyéb fontos pontokra is. Mindez csak a tenyeréből, a chiromántia alapján derül ki. — Mirjam életét elemzően állapítja meg és személyes tanácsokkal szolgál, ami Önt nemcsak ámulatba ejti, hanem még fel is lelkesíti.

Keresse föl és meglátja, mily nagy meglepetés vár Önre.

Található: Laurentzy-szálloda, I. em. 5. számú szoba. Egész nap este 8 óráig.

* **Egy modern hálószoba butor, teljesen komplett, eladó.** Cím a kiadóhivatalban.

* **Olcsón eladó!** Hatszemélyes jókarban levő üzemképes autó villanyvilágítással, Lázár Péter és fia cégnél.

Toplicai hírek.

— **Személyi változások a város adminisztrációjában.** Pop Alexandru eddigi főszámvizsgálót Popescu Liviu volt bankigazgatóval cserélték ki, előbbi a városgazdai állást vette át. Dr. Orbán Gábort, Walter Jánost és Várady Lászlót állásukból felmentették, valamint dr. Suten Traian is. A felmentett tisztviselők helyére csak részben neveztek ki újakat, az eddigieknél jóval kisebb javadalmazással.

— **Halálozás.** Gunesch Györgyné, Gunesch Oszkár cukrász édesanyja 72 éves korában meghalt. Rokonai, ismerősei és tisztelői nagy serege kísérte utolsó útjára a közszertetben álló matrónát.

— **A járásbíróság előkészületei.** Épülete már van a fellálandó bíróságnak, a város a Truța-házát bérelte ki erre a célra. A régi járásbíróság dolgozik a Toplicára küldendő ügydarabok kiválogatásán és azokat mihamarabb át fogja küldeni az új bírósághoz. Május 1-én megkezdődik működése, amely elé örömmel néz a környék jogkereső közönsége, mintán eddig a legjelentéktelenebb ügyben is 70 kilométeres utat kellett Toplicától Régenig megtennie.

— **Baleset az iparvasuton.** Kósa Sándor iparvasuti fékező a mozgásban lévő vonat egyik gömbfával megrakott kocsijára akart felugrani. Elcsúszott és olyan szerencsétlenül, hogy egyik lábát a kerekek bokájában teljesen összeroncsolták. Dr. Vasu városi orvos részesítette első segélyben.

— **Betörés.** A múlt hét egyik éjszakáján ismeretlen tettesek betörték Walter István és Jenő nagykereskedésébe. A betörők az udvar felőli ajtón hatoltak be az üzletbe. Magukkal vitték a kasszánál talált 600—700 lejti készpénzt, megdézsmáltak a csokoládét, likőröket stb. A rendőrség keresi a betörőket és nyomukban van. A csekély kár biztosítás révén megtérül.

SPORT.

Román husvétii sportesemények.

A román válogatott kettős győzelme a törökökön. A román válogatott csapat, melynek együttese jórészt a temesvári Kinizsiből rekrutálódott, Temesváron 3:1, Aradon pedig 4:2 arányban győzte le a török válogatott csapatot.

Kardvívó verseny Budapesten. A harmadik olimpiai kardpróbaversenyt Petschauer Attila nyerte meg. 2. Garay. 3. Rády. 4. Uhláryk Jenő. 5. Terstyánszky Ödön. A magyar fiatal vívógárda előretörésére jellemző, hogy a kétszeres kardvívó világ bajnok, dr. Fuchs Jenő már a közép döntőben kiesett. Ezzel a gárdával a magyarok újra magukhoz ragadhatják a kardvívás világbajnokságát.

Portugália legyőzte Olaszországot. A külföldi meccsek szenzációja, hogy Portugália 4:1 arányban győzte le Olaszországot.

Szabadka. Ferencváros, a híres magyar bajnoksapat 6:1 arányban győzte le Szabadka válogatottját.

Cardiff. A magyar ping pong csapat 6:2 arányban győzte le Wales csapatát.

Erdélyi szászok Kölnben. Az erdélyi szászok a Kölnben rendezendő nagy tornajátékokra 22 versenyzőt küldenek ki.

Helyi sporthírek. Április 17-én tartotta ülését a Sport Egylet választmánya dr. László Dezső kamarai képviselő elnöklése alatt. A tárgysorozat legfontosabb pontja a Vákár örökösöktől örök áron megvett sporttelek ügyének végleges elrendezése és a harmadik tennispálya felépítése volt. Minthogy a harmadik pályára elegendő jelentkezés történt, a választmány elhatározta a III. pálya sürgős felépítését és László Antal városi főmérnököt fel is kérte az új pálya felépítésére. A munka már javában folyik s ha szép idő lesz, remélhetőleg már május hó első napjaiban az új pálya is rendelkezésre fog állni. Az új pályát háziversenyyel összekötött sportünnepély keretében avatják fel, amire már jó előre felhívjuk a sportkedvelő közönség figyelmét.

A két régi pálya le nem foglalt órái azonban már addig is rendelkezésre állnak az új jelentkezőknek.

A tagsági díjak sürgős befizetésére ismételt felhívjuk a tagok figyelmét annál is inkább, mert csak annak megtörténtét igazoló nyugtával lehet a tennispályát igénybe venni. A tagsági díjak Madaras István pénztárnosnál, vagy Berkovits Miksa tenniszgazdánál fizethetők be.

A pályadíjakra nézve úgy döntött a választmány, hogy fele legkésőbb május elsején, másik fele június elsején fizetendő ki.

Az Egylet rendes tagjai közé felvette a választmány Davidovics István urat és Davidovics Istvánné urhölgyet.

BOGDÁN
Taxiautó-vállalat Gyergyószentmiklós.
Vállalatok 4—3
18 személyes Chevrolet autóbusszal és 4 személyes Chevrolet luxusautóval bármilyen hosszú utat, bármilyen időben a legolcsóbb árban.
Kirándulások
Szovátára, Borszékfürdőre és Gyilkostóhoz.
Lakás Nefelejcs-utca 14. Salamon István festő házában.

Első 16—13
Gyergyói Temetkezési Vállalat
Özv. Szenkovits Jenőné
Arany János-ut 4. szám alatt, a Zár-dával szemben levő utca.
Olcsó árak. Pontos kiszolgálás.

12 HP benzínmotor
és egy
ezres cséplőgép
üzemképes állapotban hozzávaló felszereléssel nyugtanyos áron
eladó.
Cím a kiadóban.

Órákat javít
szakértelemmel és jutányosan
Stein Salamon
órák és ékszerész (postával szemben)
Szemüvegek orvosi rendelésre.

Értesítés.

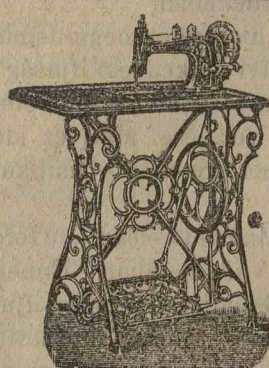
Alulírott esődtömeggondnok közhírré teszem, hogy vb. Jakabffy Ernő esődtömegének a esődválasztmány január 29-én kelt határozata értelmében akár egy tételben, akár pedig tételként kiadását 1928. április 23-án, 24., 25. és 26-án tartom meg mindennap délután 3 órai kezdettel.

A leltár és részletes feltételek átköltözése miatt dr. Makkay Domokos ügyvéd irodájában tekinthetők meg a hivatalos órák alatt.

A kiadását a Vákár Arthur-féle ház, egykor Töpelus János által birt. üzlethelyiségben rendezem.

Dr. Gergely Elek
esődtömeggondnok.

A ROMFELD-féle söresarnokban
frissen csapolt
BÜRGER-SÖR
és izletes 26—6
VILLÁSREGGELI.
Állandó étkezés. Olcsó árak.
Lovak részére istálló.
Szíves pártfogást kér **Kulesán** kezelő.

Varrógépek
kerékpárok
gramfonok
és lemezek

legolcsóbban
BOCSKOR MARGIT & Co.
Gheorgheni, jud. Ciuc.

52—3